

Партнерство з українськими органами влади

Березень 2020

У січні УВКБ ООН надало 19 мобільних кейсів регіональним відділенням Департаменту соціальної політики у постраждалих внаслідок конфлікту Донецькій та Луганській областях. Кожен кейс містить комп'ютер та принтер, які будуть використовуватися для надання соціальних послуг переміщеним особам та постраждалим внаслідок конфлікту особам уздовж лінії розмежування. Ці кейси особливо корисні в ізольованих селах, де жителі стикаються із труднощами у доступі до адміністративних послуг через відсутність інфраструктури та транспорту. Фото: УВКБ ООН.

Агентство ООН у справах біженців (УВКБ ООН) працює в Україні з 1994 року. Головний офіс був створений через рік, коли УВКБ ООН почало надавати підтримку колишнім депортованим особам, переважно етнічним кримським татарам, з питань отримання громадянства України, коли вони поверталися в Україну із різних частин колишнього Радянського Союзу. У 1996 році УВКБ ООН та Україна підписали угоду з приймаючою державою, яка згодом була ратифікована українським Парламентом. У період з 1996 по 2001 рік УВКБ ООН сприяло натуралізації та інтеграції близько 115 000 колишніх депортованих осіб завдяки кампанії з питань громадянства, яка збільшила спроможність Уряду опрацювати заявників та заохочувала колишніх депортованих осіб вживати заходів для отримання громадянства. Після завершення цієї кампанії УВКБ ООН в Україні почало здійснювати моніторинг захисту шукачів притулку, біженців та осіб без громадянства та займатися безпосередньою підтримкою та наданням допомоги, коли це було можливо. З початком конфлікту на сході України у квітні 2014 року УВКБ ООН розпочало реалізацію плану гуманітарного реагування на ситуацію з переміщенням всередині країни, координуючи зусилля з урядом, міжнародними організаціями, національними та міжнародними НУО. Станом на початок 2020 року УВКБ ООН має 10 НУО-партнерів, а також є керівною організацією Кластеру з питань захисту, що складається з 51 НУО, та Кластеру з питань житла та непродовольчих товарів. У цьому документі наведені приклади співпраці УВКБ ООН з основними урядовими партнерами, зокрема:

Міністерство внутрішніх справ (МВС)

Міністерство внутрішніх справ (МВС) залишається ключовим відомством, що розробляє політику з питань міграції з 2016 року, коли воно взяло на себе стратегічні обов'язки, включаючи **нагляд за міграційною діяльністю** та розробку міграційної політики та законодавства. Приклади успішної співпраці між УВКБ ООН та МВС включають:

- У 2018 році МВС взяло участь у роботі над **Багаторічною стратегією захисту та пошуку рішень із залученням багатьох партнерів в Україні на 2018 – 2022 рр.**
- МВС надає рекомендації ключовим партнерам УВКБ ООН, таким як Державна міграційна служба (ДМС) та Державна прикордонна служба (ДПС).
- У 2017 році МВС та УВКБ ООН організували **круглий стіл з питань місцевої інтеграції та соціально-економічних прав** шукачів притулку, біженців та осіб, які потребують додаткового захисту, для ключових міністерств.
- МВС брало участь у розробці **поправок до Закону про біженців**. Запропонований УВКБ ООН варіант законопроекту наразі перебуває на розгляді в ДМС.
- У 2017 році УВКБ ООН було запрошено для надання юридичної експертизи **Плану дій щодо Стратегії розвитку МВС до 2020 року**. Завдяки УВКБ ООН місцева інтеграція біженців була додана до пріоритетів **Стратегії державної міграційної політики до 2015 року**. УВКБ ООН схвалило пункт 5 Плану дій, який передбачає, що ДМС, МВС та інші зацікавлені органи повинні [...] **розширити систему верифікації та ідентифікації** громадян України, іноземців та осіб без громадянства відповідно до останніх міжнародних стандартів. Це також включає системи біометричної ідентифікації.
- МВС звернулося до УВКБ ООН з проханням надати рекомендації новоствореній **групі з прав людини** та залучити її співробітників до зустрічей та тренінгів, пов'язаних із захистом прав людини

- У 2017-2019 роках УВКБ ООН організувало п'ять візитів державних службовців до ромських поселень в Одеській та Закарпатській областях. Після кожного візиту було проведено міжвідомчі наради за участі представників ДМС, цивільного реєстру Міністерства Юстиції та Центрів надання безоплатної вторинної правової допомоги (ЦБВПД), на яких розглядалися проблеми недокументованих ромів.

Парламент (Верховна Рада)

- УВКБ ООН надає **юридичні консультації у процесі розробки проектів законів**, пов'язаних із захистом біженців, шукачів притулку, осіб без громадянства, переміщених осіб та постраждалих внаслідок конфлікту осіб шляхом офіційної кореспонденції та участі в робочих групах.
- УВКБ ООН бере участь у круглих столах, які організують **Комітет з прав людини** (відповідальний за питання, пов'язані з ВПО, особами, постраждалими внаслідок конфлікту, та непідконтрольними уряду територіями (НПУТ), та **Комітет з питань соціальної політики**. Під час цих зустрічей УВКБ ООН виступає з відповідними повідомленнями адвокатури. Під час діалогу з ДМС та іншими державними органами УВКБ ООН та його партнери виступали за покращення доступу постраждалого внаслідок конфлікту населення до документації та запобігання ризикам безгромадянства шляхом вдосконалення процедур встановлення особи у Постанові № 302 про порядок оформлення паспорта.
- У діяльності, що стосується захисту ВПО, УВКБ ООН зосереджує свої зусилля на спільній роботі щодо механізму **виплати пенсій ВПО та особам, які постраждали внаслідок конфлікту, а також компенсації за пошкоджене / знищене житло цивільних осіб, які постраждали внаслідок конфлікту**. УВКБ ООН очікує, що парламент до 2020 року розробить та ухвалить відповідні проекти законів.
- У грудні 2019 року УВКБ ООН відзначило **ухвалення у першому читанні проекту**

закону № 2335 щодо визнання особою без громадянства, що передбачає видачу посвідчення особи, яке підтверджує законність проживання осіб без громадянства в Україні та забезпечує спрощений доступ до працевлаштування. Спільно зі своїми НУО-партнерами УВКБ ООН зробило свій внесок у розробку цього законопроекту, шляхом постійної адвокації. У грудні 2019 року УВКБ ООН також відзначило реєстрацію в парламенті законопроекту №2590, який передбачає доступ до натуралізації осіб без громадянства через три роки з моменту їх визнання за законом щодо визнання особою без громадянства.

Офіс Омбудсмена

- Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (Омбудсмен) здійснює парламентський контроль за дотриманням прав і свобод людини. Офіс Омбудсмена є ключовим партнером УВКБ ООН в питаннях захисту біженців, шукачів притулку, осіб без громадянства та ВПО, оскільки вони включені до [Національної стратегії у сфері прав людини до 2020 року](#).
- УВКБ ООН бере участь у робочих групах під керівництвом Офісу омбудсмена, сприяючи розробці механізму оцінки збитків за знищене / пошкоджене внаслідок конфлікту майно та інструментів оцінки потреб ВПО.
- УВКБ ООН співпрацює з Офісом Уповноваженого з прав людини з питань захисту ВПО з Криму.
- УВКБ ООН спирається на дані із щорічних звітів Офісу Омбудсмена для виявлення прогалин у питаннях захисту ВПО та населення, що постраждало внаслідок конфлікту, а також біженців та шукачів притулку.
- УВКБ ООН звертається із проханням до Офісу Омбудсмена щодо полегшення доступу шукачів притулку до території України (особливо в міжнародних аеропортах). У цій сфері УВКБ ООН виступає за створення механізму незалежного моніторингу доступу до

процедур надання притулку в транзитних зонах аеропортів, а також для надання правової допомоги шукачам притулку в цих зонах. НУО-партнери УВКБ ООН можуть контролювати доступ до процедур надання притулку в київських аеропортах, оскільки їхні співробітники отримали статус незалежних експертів для роботи в рамках реалізації Національного превентивного механізму Офісу Уповноваженого з прав людини.

- УВКБ ООН постійно виступає за те, щоб Омбудсмен контролював становище шукачів притулку в [пунктах тимчасового перебування іноземців](#) та виступав за пошук альтернативи імміграційному утриманню.
- УВКБ ООН покладається на Офіс Омбудсмена у питаннях [зміцнення спроможності](#) органів влади та місцевих громад по боротьбі з нетерпимістю та дискримінацією біженців, а також підвищенню поінформованості громадськості про проблеми біженців та покращення ставлення громадськості до біженців з метою запобігання ненависті.
- УВКБ ООН спільно з Офісом Омбудсмена виступає за [внесення змін до внутрішнього законодавства](#) щодо притулку та інтеграції відповідно до міжнародних стандартів.
- УВКБ ООН покладається на Офіс Омбудсмена у питаннях щодо запобігання примусової депортації шукачів притулку та біженців.

Державна міграційна служба (ДМС)

УВКБ ООН співпрацює з Урядом України з метою вдосконалення процедур надання притулку, у тому числі за допомогою проекту [«Ініціатива якості систем притулку в Східній Європі та на Південному Кавказі» \(QIEE\)](#). У березні 2019 року ДМС взяла участь у конференції високого рівня QIEE у Женеві, організованій Регіональним бюро УВКБ ООН у Європі та повідомила там про спільні досягнення своєї співпраці з УВКБ ООН. Вдосконалення системи надання притулку в Україні, а також прогалини та рекомендації були висвітлені у Звіті щодо аналізу прогресу

УВКБ ООН, який було підготовлено у тісній координації із ДМС у 2019 році.

- У 2019 році УВКБ ООН та його НУО-партнери надали підтримку Центральному міжрегіональному управлінню ДМС у м. Києві та Київській області, яке почало діяти того ж року. Ця допомога дозволить ДМС гарантувати, що приблизно 150 нових шукачів притулку, які не могли звернутися за захистом із жовтня 2018 року, будуть офіційно зареєстровані та документовані. 20 нових співробітників київського офісу ДМС пройшли чотири тренінги щодо процедури визначення статусу біженця (RSD), а також шість сесій щодо запобігання професійному вигорянню та механізмів боротьби зі стресом, які було організовано УВКБ ООН та його НУО-партнерами.
- УВКБ ООН виступає за внесення змін до національного законодавства про надання захисту відповідно до міжнародних та європейських стандартів. Була створена неформальна робоча група, до складу якої входили експерти з ДМС, УВКБ ООН та його НУО-партнера «Право на захист», яка регулярно зустрічалася між травнем та вереснем 2019 року.
- У жовтні 2019 року ДМС надала УВКБ ООН проект нового Закону про біженців, що складається з багатьох положень, які повторюють стандарти Директив ЄС про надання притулку. За підтримки Регіонального бюро УВКБ ООН у Європі були підготовлені коментарі до проекту закону про надання захисту. Очікується, що проект закону буде зареєстрований і ухвалений парламентом до кінця 2020 року.
- УВКБ ООН спільно зі своїми НУО-партнерами продовжує моніторинг роботи міграційної служби у Києві та Одесі. Крім того, НУО-партнери УВКБ ООН щотижня відвідують регіональні відділення ДМС, забезпечуючи ефективне співробітництво між ДМС та громадянським суспільством.
- У 2019 році УВКБ ООН провело тренінги для 115 державних службовців, які беруть участь у процедурі визначення статусу біженця (спеціалістів ДМС та суддів).

Державна прикордонна служба (ДПС)

УВКБ ООН надає технічну та матеріальну допомогу для 5 контрольних пунктів на лінії розмежування, що розділяє Східну Україну на ПУТ та НПУТ. Приклади матеріальної підтримки у 2019 році включають:

150
нагрудних камер

3
Ноутбуки

Підтримка УВКБ ООН сприяла скороченню часу очікування людей, що перетинають лінію розмежування, та поліпшенню умов для людей з обмеженими можливостями.

- НУО-партнери УВКБ ООН «Норвезька рада у справах біженців» (NRC), «Право на захист» (R2P) та «Проліска» постійно присутні на лінії розмежування та регулярно здійснюють моніторинг та місії з допомоги у надзвичайних ситуаціях на всіх п'яти пунктах пропуску. У 2019 році партнер УВКБ ООН «Право на захист» провів опитування 26 396 осіб, які перетинали контрольні пункти на сході України. Аналіз результатів цих опитувань можна знайти на [інформаційній панелі УВКБ ООН/R2P](#) на сайті УВКБ ООН в Україні.
- НУО-партнери УВКБ ООН «Право на захист» та Норвезька рада у справах біженців (NRC) надають [консультації з питань захисту, правову допомогу та доступ до інформації](#) щодо своїх прав особам під опікою УВКБ ООН на контрольних пунктах.
- УВКБ ООН розробило [інформаційну онлайн панель](#), використовуючи дані, які ДПС щодня збирає на КПВВ у східній Україні та на адміністративному кордоні із Кримом. Ця інформаційна панель розміщена [на веб-сайті ДПС](#).

Підтримка, яку УВКБ ООН надає ДПС також поширюється на питання притулку.

- У 2019 році інформаційні стенди УВКБ ООН були розміщені в зонах прибуття або транзиту 24 аеропортів по всій Україні. УВКБ ООН також надало ДПС 9 160 листівок про процедуру надання притулку арабською, англійською, фарсі та російською мовами для розміщення на інформаційних стендах.
- Інформаційні стенди встановлені на 30 пунктах пропуску на кордоні з Російською Федерацією, Білоруссю та на адміністративному кордоні з Кримом. Вивіски російською та англійською мовами інформують про можливість отримання безкоштовної правової допомоги та містять контактні дані ДПС, ДМС та гарячої лінії УВКБ ООН.
- У 2019 році НУО-партнери УВКБ ООН провели тренінги для 283 посадових осіб ДПС з питань захисту біженців, що спростило процедуру звернення за захистом через ДПС 63 шукачам притулку в 2019 році.

Міністерство у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та ВПО (МінВетТОТ)

Протягом 2017-2018 років УВКБ ООН надавало експертну підтримку з питань реєстрації ВПО, житла, освіти, а також реєстрації народження та смерті осіб, котрі постраждали внаслідок конфлікту Міністерству з питань тимчасово окупованих територій та ВПО (МТОТ). У 2018 році УВКБ ООН розпочало процес передачі Міністерству відповідальності за координацію питань житла та НПТ. Формально передача розпочалася після підписання Протоколу про наміри між УВКБ ООН та МТОТ. Протягом 2019 року, перед об'єднанням МТОТ та Міністерства у справах ветеранів, Кластер з питань житла / НПТ під керівництвом УВКБ ООН сприяв зміцненню спроможності, приділяючи два дні на тиждень для роботи в приміщеннях МТОТ та обміну досвідом щодо координації та управління інформацією. Завдяки цій співпраці спільно з Міністерством було проведено чотири засідання Кластера на національному рівні. Сторони також створили

механізм моніторингу місць компактного проживання переміщених осіб. У 2020 році Кластер відновив процес передачі та забезпечив включення координаційних завдань Кластеру до кола повноважень нових підрозділів МінВетТОТ.

УВКБ ООН продовжує надавати експертну підтримку правовим ініціативам МінВетТОТ щодо ВПО та осіб, котрі постраждали внаслідок конфлікту, зосереджуючись на розробці довгострокових рішень. Процес передачі координаційної функції з питань житла / НПТ наразі триває.

Підтримка міністерства включає:

- Експертні юридичні консультації щодо законопроектів, запропонованих Міністерством внутрішніх справ у галузі захисту ВПО та довгострокових рішень, а також захисту осіб, котрі постраждали внаслідок конфлікту.
- Визначення та впровадження житлових рішень у сфері доступного та соціального житла через різні операційні механізми.
- УВКБ ООН активно займається питаннями компенсації за пошкоджене та знищене майно.
- Сприяння коригуванню списку предметів, заборонених до переміщення через лінію розмежування, з урахуванням потреб людей, які її перетинають.

МінВетТОТ продовжує виступати в уряді за покращення умов на КПВВ. Наприклад на прохання МінВетТОТ і в якості антикорупційної міри УВКБ ООН закупило нагрудні камери для використання прикордонниками на КПВВ.

Міністерство юстиції

- УВКБ ООН продовжує діяльність з адвокації щодо ухвалення адміністративної процедури реєстрації народження, яка дозволила б сім'ям з НПУТ та Криму отримувати реєстраційні документів у той самий день. Кінцева мета - збільшити кількість дітей, народжених на НПУТ та в Криму, які отримують українські свідоцтва про народження та зможуть користуватися перевагами громадянства.
- УВКБ ООН підтримує тісну співпрацю з Центрами безоплатної вторинної правової

допомоги (ЦБВПД) по всій території України, щоб покращити доступ до правової допомоги осіб під опікою УВКБ ООН. У 2018 році УВКБ ООН та ЦБВПД підписали Меморандум про взаєморозуміння, який встановлює механізми перенаправлення певних справ до місцевих ЦБВПД. У 2019 році УВКБ ООН та його НУО-партнери сприяли зміцненню спроможності ЦБВПД, що дало змогу 160 юристам та адвокатам ЦБВПД пройти професійні тренінги.

- У 2020 році партнерство УВКБ ООН з ЦБВПД буде зосереджено на підготовці молодшого юридичного персоналу, який працює з ВПО, та подальшому впровадженню механізму перенаправлення, за допомогою якого партнери УВКБ ООН у 2019 році передали до ЦБВПД 1 519 справ.

Міністерство соціальної політики

- УВКБ ООН надає технічні консультації Міністерству соціальної політики щодо законопроектів про захист ВПО. УВКБ ООН виступає за те, щоб відсутність у особи довідки переселенця не перешкоджала отриманню пенсії, а також за розроблення механізму виплати накопичених пенсійних боргів.
- УВКБ ООН тісно співпрацює з місцевими службами по догляду за дітьми при Директораті захисту прав дітей Міністерства соціальної політики з питань пов'язаних із підтримкою дітей-шукачів притулку без супроводу або розлучених з сім'ями, та дітей, які перебувають у групі ризику.

Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву

У 2019 році УВКБ ООН почало співпрацювати із Державним фондом сприяння молодіжному житловому будівництву (Держмолодьжитло) та здійснило оцінку їхньої програми доступного житла для ВПО. За підтримки фонду УВКБ ООН звернулося до бенефіціарів

цієї ініціативи та підготувало звіт із рекомендаціями щодо шляхів вдосконалення програми. Відповідно до цих рекомендацій, УВКБ ООН та Держмолодьжитло розпочали розробку інструменту під назвою «Електронний кабінет», який підвищить прозорість та ефективність процесу відбору шляхом мінімізації взаємодії між бенефіціарами та Держмолодьжитлом.

Міністерство молоді та спорту

УВКБ ООН співпрацює з Всеукраїнським молодіжним центром при Міністерстві молоді та спорту України, а також із місцевими молодіжними центрами у різних містах України, щоб організовувати заходи, які забезпечують кращу інтеграцію молоді із громад біженців та шукачів притулку в Україні.

Міністерство освіти

Задля допомоги дітям та дорослим біженцям та шукачам притулку в отриманні доступу до освіти УВКБ ООН співпрацює з Міністерством освіти України. Завдяки цій співпраці кілька вечірніх та денних державних шкіл надають підтримку УВКБ ООН та його НУО-партнерам в організації освітніх заходів, включаючи уроки української мови.

КОНТАКТИ

Електронна пошта: ukrki@unhcr.org
Тел: +38 044 288-9710

ПОСИЛАННЯ

УВКБ ООН: www.unhcr.org/ua
Twitter: www.twitter.com/UNHCRUkraine
Facebook: www.facebook.com/UNHCRKyiv
Flickr: www.flickr.com/photos/unhcr_ukraine